

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ**
**ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою
Інституту
05 березня 2020
року
протокол № 3

ПОЛОЖЕННЯ
про стажування та підвищення кваліфікації
наукових і науково-педагогічних наукових
працівників Інституту спеціальної педагогіки
і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН
України

Київ 2020

I. Загальні положення

1.1. Це Положення про стажування та підвищення кваліфікації наукових, педагогічних і науково-педагогічних наукових працівників (далі – НП/НПП відповідно) Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України (далі – Інститут) складене на основі Законів України «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», Постанови Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 року № 411 «Питання навчання студентів та аспірантів, стажування наукових і науково-педагогічних наукових працівників у провідних вищих навчальних закладах та наукових установах за кордоном», а також з урахуванням чинних Постанов Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 у частині затвердженого «Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних наукових працівників» зі змінами від 27 грудня 2019 року № 1133 «Про внесення змін до Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних наукових працівників» і визначає види, форми, зміст, порядок, тривалість (обсяг), періодичність і результати стажування та підвищення кваліфікації наукових і науково-педагогічних наукових працівників інституту.

1.2. НП/НПП зобов'язані постійно підвищувати свою кваліфікацію.

1.3. Метою підвищення кваліфікації НП/НПП є їх професійний розвиток відповідно до державної політики в галузі освіти та забезпечення якості освіти.

1.4. Стажування (підвищення кваліфікації) НП/НПП є елементом системи внутрішнього забезпечення якості освіти в Інституті.

1.5. НП/НПП можуть стажуватись (підвищувати кваліфікацію) в Україні та за кордоном (крім держави, що визнана Верховною Радою України державою-агресором чи державою-окупантом).

1.6. НП/НПП підвищують свою кваліфікацію шляхом стажування згідно з цим Положенням не рідше одного разу на п'ять років.

1.7. НП/НПП наукових установ можуть підвищувати свою кваліфікацію у науковій установі, де працюють.

1.8. НП/НПП можуть підвищувати кваліфікацію у різних суб'єктів підвищення кваліфікації.

1.9. Суб'єктом підвищення кваліфікації (стажування) може бути наукова установа, заклад освіти (його структурний підрозділ),

інша юридична чи фізична особа, у тому числі фізична особа-підприємець, що провадить освітню діяльність у сфері підвищення кваліфікації.

Суб'єкт стажування (підвищення кваліфікації) може організувати освітню діяльність у сфері підвищення кваліфікації за місцем провадження власної освітньої діяльності та/або за місцем роботи НП/НПП, за іншим місцем (місцями) та/або дистанційно, якщо це передбачено договором (угодою) та/або відповідною програмою.

1.10. Обсяг (тривалість) стажування (підвищення кваліфікації) НП/НПП установлюється в годинах та/або кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – ЄКТС, 1 кредит ЄКТС становить 30 годин) за накопичувальною системою.

1.11. Директор і його заступники, завідувачі відділів, завідувач докторантури і аспірантури, *що вперше призначені на відповідну посаду*, проходять підвищення кваліфікації відповідно до займаної посади упродовж двох перших років роботи. Обсяги такого підвищення кваліфікації визначає вчена рада Інституту.

1.12. Стажування, підвищення кваліфікації наукових та науково-педагогічних наукових працівників Інституту здійснюється згідно з планом на поточний рік, який формується електронною системою документообігу «Наука» за поданням відділів Інституту, виконання якого заслуховується на засіданнях відділів Інституту, вчених радах Інституту.

За згодою ПП/НПП, керівника відповідного закладу і суб'єкта підвищення кваліфікації строки (графік) підвищення кваліфікації ПП/НПП упродовж відповідного року можуть бути уточнені без внесення змін до плану підвищення кваліфікації.

Наукові працівники Інституту мають право на проходження стажування чи підвищення кваліфікації поза межами плану стажування (підвищення кваліфікації) Інституту на відповідний рік згідно з цим Положенням.

1.13. Стажування та підвищення кваліфікації НП/НПП здійснюють звідривом та/чи без відриву від освітнього процесу.

У разі підвищення кваліфікації та стажування з відривом від основного місця роботи НП/НПП Інституту, який направлений на підвищення кваліфікації чи стажування, має право на гарантії і компенсації, що передбачені чинним законодавством України.

Фінансування витрат, пов'язаних зі стажуванням чи підвищенням кваліфікації НП/НПП, здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, інших джерел, не заборонених

законодавством України, а також за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб.

1.14. Організацію та координацію стажування НП Інституту здійснює вчений секретар Інституту.

1.15. Відповідальність за своєчасне підвищення кваліфікації та стажування НП/НПП покладається на заступника директора з наукової роботи.

1.16. Стажування, підвищення кваліфікації є обов'язковою умовою проходження чергової атестації НП/НПП та обрання на посаду за конкурсом чи укладання трудового договору, контракту з ними.

II. Види, форми, строки стажування та підвищення кваліфікації наукових працівників

2.1. НП/НПП можуть підвищувати кваліфікацію за різними формами та видами.

Формами підвищення кваліфікації є інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева), дуальна, на робочому місці, на виробництві тощо. Форми підвищення кваліфікації можуть поєднуватись.

Основними видами підвищення кваліфікації є:

- навчання за програмою підвищення кваліфікації, у тому числі участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо;
- стажування.

Окремі види діяльності НП/НПП (участь у програмах академічної мобільності, наукове стажування, самоосвіта, здобуття наукового ступеня, третього (четвертого) рівня вищої освіти), участь у різноманітних короткострокових сертифікатних програм, які здатні оперативно сформувані необхідні й актуальні компетенції можуть бути визнані як підвищення кваліфікації згідно з цим положенням.

2.2. НП/НПП самостійно обирають конкретні форми, види, напрями та суб'єктів надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації (далі – суб'єкти підвищення кваліфікації).

2.3. Програму підвищення кваліфікації затверджує суб'єкт підвищення кваліфікації. Вона повинна містити інформацію про її розробника (розробників), найменування, мету, напрям, зміст, обсяг (тривалість), що встановлюється в годинах та/або в кредитах ЄКТС, форму (форми) підвищення кваліфікації, перелік

Програма також може містити інформацію про:

- розподіл годин за видами діяльності (консультація;

аудиторна, практична, самостійна і контрольна робота тощо);

– особу (осіб), яка виконує програму (рівень вищої освіти, категорія, науковий ступінь, педагогічне/вчене звання, місце та/або досвід роботи тощо);

– строки виконання програми;

– місце виконання програми (за місцезнаходженням суб'єкта підвищення кваліфікації та/або за місцезнаходженням замовника тощо), очікувані результати навчання;

– вартість (у разі встановлення) або про безоплатний характер надання освітньої послуги;

– графік освітнього процесу;

– мінімальну та максимальну кількість осіб у групі;

– академічні, професійні можливості за результатами опанування програми;

– можливість надання подальшої підтримки чи супроводу;

– додаткові послуги (організація трансферу, забезпечення проживання і харчування, перелік можливих послуг для осіб з інвалідністю тощо);

– документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації

тощо.

Обсяг (тривалість) програми підвищення кваліфікації визначають

відповідно до її фактичної тривалості в годинах без урахування самостійної (поза аудиторної) роботи або в кредитах ЄКТС з урахуванням самостійної (поза аудиторної) роботи.

Суб'єкти підвищення кваліфікації можуть розробляти програми підвищення кваліфікації на основі типових програм підвищення кваліфікації, що затверджуються Міністерством освіти і науки України.

Суб'єкти підвищення кваліфікації забезпечують відкритість і доступність інформації про кожен власну програму підвищення кваліфікації шляхом її оприлюднення на своїх вебсайтах.

2.4. Стажування НП/НПП здійснюється за індивідуальною програмою, яку розробляє і затверджує суб'єкт підвищення кваліфікації. Стажування здійснюють з метою формування і закріплення на практиці професійних компетенцій і компетентностей, здобутих у результаті теоретичної підготовки, щодо виконання завдань і обов'язків на займаній посаді або посаді вищого рівня, засвоєння кращого вітчизняного та зарубіжного досвіду, формування особистісних якостей для виконання професійних завдань на новому, більш високому якісному рівні в межах певної спеціальності.

Індивідуальна програма стажування повинна містити

інформацію про її обсяг (тривалість) та очікувані результати навчання. Індивідуальна програма стажування може містити також іншу інформацію, що стосується проходження стажування НП/НПП.

Між закладом освіти, НП/НПП якого проходить (проходять) стажування, та суб'єктом підвищення кваліфікації укладається договір, що передбачає стажування одного чи декількох НП/НПП. Індивідуальна (індивідуальні) програма (програми) є невід'ємним (невід'ємними) додатком (додатками) до договору.

За пропозицією однієї зі сторін договору до нього можуть вноситися зміни (уточнення) шляхом укладення відповідної додаткової угоди (додатка до угоди).

Стажування НП/НПП може здійснюватися в закладах освіти, наукових установах, організаціях та на підприємствах.

Стажування Наукових працівників закладів вищої і післядипломної освіти може відбуватися в закладі освіти за місцем роботи НП/НПП, іншому закладі освіти або науковій установі. Керівником такого стажування призначається науково-педагогічний чи науковий працівник, який працює в суб'єкта підвищення кваліфікації за основним місцем роботи, має науковий ступінь та/або вчене звання і не менше десяти років досвіду роботи на посадах науково-педагогічних чи наукових працівників.

Стажування Наукових працівників у інших суб'єктів підвищення кваліфікації здійснюється під керівництвом Наукового працівника, який має відповідний досвід роботи та кваліфікацію (керівник стажування).

Один день стажування оцінюється у 6 годин або 0,2 кредиту ЄКТС.

2.5. Обсяг підвищення кваліфікації шляхом участі НП/НПП в програмі академічної мобільності зараховується в межах визнаних результатів навчання, але не більше ніж 30 годин або один кредит ЄКТС на рік.

2.6. Один тиждень наукового стажування НП/НПП зараховується як підвищення кваліфікації в обсязі 30 годин або одного кредиту ЄКТС.

2.7. Обсяг підвищення кваліфікації шляхом інформальної освіти (самоосвіти) зараховується відповідно до визнаних результатів навчання, але не більше 30 годин або одного кредиту ЄКТС на рік.

2.8. Обсяг підвищення кваліфікації шляхом здобуття наукового ступеня, рівня вищої освіти зараховується відповідно до встановленого обсягу освітньо-професійної (освітньо-наукової, освітньо-творчої) програми в годинах або кредитах ЄКТС, за винятком визнаних (зарахованих) результатів навчання з попередньо здобутих рівнів освіти.

2.9. Вид, форму, програму і строк проходження підвищення кваліфікації чи стажування наукових працівників визначає індивідуальна програма, яку розглядають на засіданнях відділів і затверджує керівник закладу чи установи, де проходитиме стажування. Підвищення кваліфікації (стажування) наукових працівників може здійснюватися за денною, вечірньою, заочною, дистанційною, мережевою, дуальною на робочому місці, на виробництві формами навчання. Форми навчання можуть поєднуватись відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність». Форми навчання встановлюються закладами-виконавцями залежно від складності навчальних програм, їх мети та змісту з урахуванням потреб закладу-замовника.

III. Визнання результатів стажування, підвищення кваліфікації наукових працівників

3.1. Порядок визнання результатів підвищення кваліфікації наукових працівників встановлює вчена рада Інституту.

Результати проходження стажування, підвищення кваліфікації наукових, науково-педагогічних наукових працівників Інституту визнаються рішеннями вчених рад Інституту, до складу якого входять відділи, наукові працівники яких проходять стажування чи підвищення кваліфікації на підставі звіту Наукового працівника і документів (сертифікати, посвідчення, ін. документи) що підтверджують результати стажування чи підвищення кваліфікації (тема, програма, обсяг, ін.).

3.2. Результати підвищення кваліфікації в суб'єктів підвищення кваліфікації, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованою освітньою програмою, не потребують окремого визнання чи підтвердження.

3.3. Участь наукових працівників у програмах академічної мобільності на засадах, визначених законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579, іншими актами законодавства, визнає вчена рада як підвищення кваліфікації наукових працівників.

Вважати результати участі у програмах мобільності з метою підвищення наукового і фахового рівня, стажуванням/підвищенням кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних наукових працівників.

3.4. Наукове стажування наукових працівників, що здійснюється відповідно до статті 34 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», може бути визнане вченою радою як підвищення кваліфікації наукових працівників.

3.5. Результати інформальної освіти (самоосвіти) наукових працівників, які мають науковий ступінь та/або вчене, почесне чи педагогічне звання, можуть бути визнані вченою радою як підвищення кваліфікації чи стажування.

Вважати результати участі НП/НПП у навчальних програмах інформальної освіти, до якої можна віднести електронне (дистанційне, інше) навчання фахового спрямування, яке пройдено науково-педагогічним працівником самостійно, за умови його підтвердження сертифікатом чи іншим офіційним документом, що виданий спеціалізованою (професійною) інституцією (фаховою спільнотою) вітчизняного або міжнародного рівня, є підставою для зарахування стажуванням/підвищенням кваліфікації НП і НПП.

Сертифікати, дипломи, ін. документи про участь у навчальних програмах інформальної освіти мають містити кількість годин на виконання відповідної програми, а також тему навчання.

3.8. Здобуття третього (освітньо-наукового/освітньо-творчого) рівня або наукового рівня вищої освіти вперше або за іншою спеціальністю в межах професійної діяльності або галузі знань визнається як підвищення кваліфікації НП/НПП.

3.9. У разі підвищення кваліфікації шляхом інформальної освіти (самоосвіти) замість документа про підвищення кваліфікації подають звіт про результати підвищення кваліфікації або творчу роботу, персональну розробку електронного освітнього ресурсу, що виконані в процесі (за результатами) підвищення кваліфікації та оприлюднені на вебсайті Інституту та/або в електронному портфоліо наукового працівника (у разі наявності). Форму звіту визначає Інститут.

3.10. Науковий працівник упродовж одного місяця після завершення підвищення кваліфікації (стажування) звітує на засіданні кафедри (циклової комісії) за основним місцем роботи. Після затвердження звіту на засіданні кафедри (циклової комісії) подає до вченої (педагогічної) ради Інституту клопотання про визнання результатів підвищення кваліфікації та документів про проходження підвищення кваліфікації.

Для визнання результатів підвищення кваліфікації вчена рада Інституту заслуховує наукового працівника щодо якості виконання програми підвищення кваліфікації (стажування) результатів підвищення кваліфікації, дотримання суб'єктом підвищення кваліфікації умов договору та повинна ухвалити рішення про:

- визнання результатів підвищення кваліфікації;
- невизнання результатів підвищення кваліфікації.

У разі невизнання результатів підвищення кваліфікації вчена рада може надати рекомендації НП/НПП щодо повторного підвищення кваліфікації в інших суб'єктів підвищення кваліфікації та/або прийняти рішення щодо неможливості подальшого включення такого суб'єкта підвищення кваліфікації до плану підвищення кваліфікації до вжиття ним дієвих заходів з підвищення якості надання освітніх послуг.

3.11. Результатом підвищення кваліфікації НП/НПП у суб'єктів підвищення кваліфікації, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованою освітньою програмою, може бути присвоєння їм повних та/або часткових професійних та/або освітніх кваліфікацій у встановленому законодавством порядку.

IV. Організація стажування, підвищення кваліфікації

4.1. Перед проходженням стажування чи підвищення кваліфікації відповідно до плану-графіка працівники подають до наукової частини такі документи:

- заяву з проханням про направлення на підвищення кваліфікації або стажування, погоджену з керівником структурного підрозділу, головним бухгалтером, заступником директора з наукової роботи;
- витяг з протоколу засідання структурного підрозділу щодо направлення на стажування або підвищення кваліфікації;
- скерування на стажування чи підвищення кваліфікації;
- направлення на стажування чи підвищення кваліфікації;
- індивідуальну програму стажування чи підвищення кваліфікації, що містить інформацію про тему, мету, завдання, строк, очікувані результати;
- обробка персональних даних наукових працівників, яка здійснюється відповідно до вимог.

4.2. Скерування на підвищення кваліфікації чи стажування до установи-виконавця здійснюють за наказом директора Інституту.

4.3. На час навчання працівники забезпечуються гуртожитком. Умови проживання зазначаються у договорі. У разі відсутності гуртожитку відшкодування витрат, пов'язаних з наймом житлового приміщення, проводиться в порядку, встановленому постановою Кабінету Міністрів України від 02 лютого 2011 року № 98 «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами,

установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок коштів бюджету».

4.4. Працівники інших закладів освіти, які проходять стажування підвищення кваліфікації на відділах Інституту, подають на розгляд директору направлення, індивідуальну програму стажування (підвищення кваліфікації).

4.6. Зарахування на проходження стажування, підвищення кваліфікації НП/НПП здійснюється за наказом директора Інституту на підставі направлення та договору (угоди) про стажування, який укладається між науковими установами, закладами вищої освіти.

V. Організація стажування та підвищення кваліфікації наукових, науково-педагогічних наукових працівників у провідних навчальних закладах та наукових установах за кордоном

5.1. Підвищення кваліфікації та стажування НП/НПП в інших країнах здійснюють за рішенням вченої ради Інституту відповідно до законодавства України та/або на підставі міжнародних договорів. Направлення на стажування за межі України здійснюється відповідно до Положення про навчання студентів та аспірантів, стажування наукових і науково-педагогічних наукових працівників у провідних вищих навчальних закладах та наукових установах за кордоном, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 року № 411, а також фізичними і юридичними особами на підставі договорів, укладених з іноземними закладами вищої освіти, науковими та іншими установами.

5.2. Вчена рада Інституту приймає рішення щодо підвищення кваліфікації і стажування наукових і науково-педагогічних наукових працівників, індивідуальна програма яких (тривалість) передбачає завдання, розраховані на строк три і більше трьох місяців. Тривалість стажування до трьох місяців за кордоном здійснюється на підставі діючого положення без ухвали вченої ради Інституту.

1) Наукові і науково-педагогічні працівники, що є штатними співробітниками Інституту і перебувають на посадах провідного, головного, старшого наукового і молодшого наукового співробітника, професора, доцента, а також докторанти і аспіранти можуть направлятися на наукове стажування до наукових установ в т.ч. за кордоном відповідно до положень Закону стосовно мети, індивідуальних договорів, строків, умов, місць (ст. 34 п.п.1-9 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»).

2) Наукове стажування наукових і науково-педагогічних

наукових працівників Інституту може здійснюватись поза планом підвищення кваліфікації (стажування).

3) Вчена рада Інституту розглядає і затверджує індивідуальну (авторську) програму досліджень стажиста і приймає рішення щодо впровадження результатів наукового стажування у відділі і в навчальний процес, затверджує звіт про виконання індивідуального плану стажування.

4) Результати довгострокового наукового стажування (від 3 місяців до 2 років) передбачають проведення науковими колективами Інституту фундаментальних і прикладних наукових досліджень за пріоритетними напрямками на якісно вищому світовому рівні, участь у мультинаціональних наукових командах з публікації наукової продукції, формування партнерської бази, необхідної для участі українських фахівців в грантових програмах різного рівня.

5) Оплата витрат, пов'язаних з науковим стажуванням наукових і науково-педагогічних наукових працівників в інших країнах, здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, інших джерел, не заборонених законодавством України, а також за рахунок коштів фізичних, юридичних осіб та приймаючої сторони. За науковими працівниками, що перебувають на науковому стажуванні за межами України зберігається місце роботи і займана посада. Середня заробітна плата зберігається за працівником протягом шести місяців.

VI. Результати стажування та підвищення кваліфікації наукових, науково-педагогічних наукових працівників

6.1. Працівники, які пройшли підвищення кваліфікації або стажування складають звіт, у якому подають відомості про виконання всіх розділів програми підвищення кваліфікації або стажування та пропозиції щодо впровадження основних результатів навчання.

Звіт про проходження підвищення кваліфікації або стажування затверджує керівник установи, направляючої сторони та підписує завідувач відповідної відділу (керівник структурного підрозділу) закладу-виконавця.

6.2. Звіт про результати підвищення кваліфікації та стажування заслуховують на засіданні відділу.

Вчена рада Інституту приймає рішення про затвердження або відхилення звіту про підвищення кваліфікації або стажування наукового працівника (за необхідністю – про його доопрацювання), а також дає рекомендації щодо впровадження результатів навчання з урахуванням їх практичного значення для поліпшення навчально-

виховного процесу та наукової роботи.

Рішення вченої ради враховують при проходженні чергової атестації наукового працівника, відділу – при обранні на посаду за конкурсом чи укладанні трудового договору, контракту з науковим/науково-педагогічним працівником.

6.3. Програму стажування, затверджену директором відповідного закладу освіти чи керівником установи, складають у трьох примірниках для подання в установу, в якій відбувалось стажування, у відділ кадрів Інституту (в особову справу викладача), а також на відповідний відділ.

6.4. Відповідальність за своєчасне подання звіту про проходження стажування або підвищення кваліфікації до відділу кадрів і наукової частини покладено на наукового працівника, який пройшов підвищення кваліфікації або стажування, завідувача відділу.

6.5. Копії звітних документів про проходження підвищення кваліфікації та стажування зберігають у матеріалах протоколів відділу і використовують для формування звіту про роботу за результатами календарного року.

Завершений звіт і довідку (інший документ) з установи де відбувалось стажування, підвищення кваліфікації подають разом із програмою і звітом у відділ кадрів Інституту (в особову справу викладача), а копію документа (довідки, посвідчення ін. документа) про проходження підвищення кваліфікації чи стажування – до наукової частини.

VII. Прикінцеві положення

7.1. Положення ухвалює вчена рада Інституту.

7.2. Зміни й доповнення до цього Положення обговорюють на засіданнях вченої ради та затверджують у тому ж порядку, що й саме Положення, шляхом його викладення в новій редакції.

7.3. Положення розміщують на вебсайті Інституту після його схвалення.